

FARKAS HENRIK

1942-2005

Váratlanul, rövid szenvedés után, 63 éves korában, 2005. július 21-én meghalt Farkas Henrik, a fizikai tudományok doktora, a műszaki egyetem docense, a Hadkötelezettséget Ellenzők Ligájának (HEL) és az Erőszakellenes Fórumnak (EF) az alapítója és vezetője. Valahogyan így szólhatna Farkas Henrik gyászjelentésének szövege. De csak szólhatna, mert Farkas Henriknek végakarátának megfelelően semmilyen temetése nem lesz, és így gyászjelentés sem készül.

Farkas Henrik tudományos és oktatói munkáját nem, viszont társadalmi tevékenységét annál jobban ismerem. Valamikor a 80-as évek elején az indította el élete végéig tartó jogvédő munkáját, azután, hogy a közértben 10 darab romlott tojást adtak el neki, aminek a visszavételéért, ill. árának visszatérítéséért hónapokig küzdött. Katona ugyan soha sem volt, de a diákjait megviselő általános hadkötelezettséget olyan igazságtalannak és fölöslegesnek tartotta, hogy mindent megtett a kényszerkatonaság megszüntetéséért. Sőt, ennél is sokkal tovább ment, hiszen az erőszak különböző formái, a jogsérelmek és az irracionálisok ellen küzdött.

Henrik nem volt pacifista, általában nem csatlakozott a háborúkat ellenző mozgalmakhoz, és nem vallott erőszakmentes eszméket. Távol állt tőle a pacifista álmodozás és az erőszakmentesség idealizálása. A reáltudományok embereként a világot, a politikát és a civil szerveződésekkel a maguk kíméletlen realitásában szemlélte. Végtelenül pragmatista volt, és minden megnyilvánulásában racionális. Sohasem hitt állami és egyházi szervezetekben, de még az általa vezetett civil szerveződésekben sem. Csak abban hitt, hogy szívós munkával, nagyon lassan, állandó párbeszédet provokálva néha felismerhetővé lehet tenni civilek, katonák, papok, politikusok és újságírók számára, hogy értelmes és hatékony megoldásokban mi az ő érdekük.

A HEL tavaly novemberében befejezte tevékenységét, és voltaképpen feloszlatta önmagát, mert el-

érte célját. Mondhatnánk, Farkas Henrik elérte életének egyik fontos célját, és a tőle tanult érzelemmentes pragmatizmussal megállapíthatnánk, hogy ezzel ő is befejezhette földi pályafutását. De mindez nem lenne igaz! Henrik tudta, hogy ami befejezettnek látszik, bármikor visszatérhet (hadkötelezettség), tapasztalta, hogy a társadalomban az erőszak minden formája erőteljesen van jelen, mint valaha, továbbá újabb és újabb frontokat nyitott a társadalmi igazságtalanságok különböző témáiban. Legutóbb egyetemi tanszékének megszüntetése ellen küzdött, és alkalmazta – úgy tűnt neki, hogy sikerrel – a civil érdekvédelmi stratégiákat.

Farkas Henrikben azon nagyon ritka humanista és egyben „originálisan” civil embertársunkat veszítettük el, akinek emberi jogvédő tevékenysége messze fölötté állt minden izmusnak, minden pártnak, minden hatalmi, anyagi és magán érdeknek. Ha nem lesz is temetése, valódi sírjánál ezreknek kellene megállniuk egy köszönő szóra. Nemcsak azoknak, akiknek már régen nem kell küzdeniük azért, hogy visszakapják az eladott záptojás után járó pénzt, és azoknak, akik egyre rövidebb ideig voltak sorkatonák, illetve azoknak, akik-

nek most már nem is kell sor- és tartalékos katonának menniük. Azt hiszem, hogy így sem férnék el már a sírját övező temetői parcellában. De ha azok is megállnak sírjánál egy szóra, akik számos társadalmi vonatkozású, az alkotmányos demokrácia érvényesüléséért indított kezdeményezése nyomán előre léptek, vagy csak kisebb mértékben sérülnek például hallgatói vagy utazáshoz fűződő jogaik, akkor már több parcella lenne tele. Ha pedig azokat is megemlíjük, akikkel szinte minden aktuális kérdésben, szinte állandó vitában, levelezésben állt, és akiknek döntő többsége nemes ellenfélnek tartotta, akkor alighanem a temető is kicsinek bizonyulna. Ha pedig mindez így van, akkor valóban nem kell sem gyászjelentés, sem pedig temetés!

Csapody Tamás

Farkas Henrik

Megjelent az Élet és Irodalom 2005. július 29-i számában (8. o.)

(Farkas Henrik munkatársainak kezdeményezésére, a Szabadság-hídról a Dunába dobott virágokkal, mintegy ötvenen emlékeztünk Henrikre, 2005. augusztus 1-jén 18 órakor.)